

Förutsättningar för finansiering 2025

Kretslopp och vattennämnden

Innehållsförteckning

1	Förutsättningar för taxefinansiering av avfallsverksamheten	3
1.1	Förutsättningar	3
1.2	Osäkerheter	4
1.3	Alternativ 1 - förvaltningens förordade	4
1.3.1	Nettokostnadsbild	5
1.3.2	Behov av taxeintäkt	5
1.3.3	Resultaträkning	5
1.4	Alternativ 2 - återhållsamt	6
1.4.1	Nettokostnadsbild	7
1.4.2	Behov av taxeintäkt	7
1.4.3	Resultaträkning	8
2	Förutsättningar för taxefinansiering av VA-verksamheten	9
2.1	Brukningssavgift	9
2.1.1	Förutsättningar	9
2.1.2	Osäkerheter	10
2.1.3	Brukningssavgift Alternativ 1 - förvaltningens förordade...	11
2.1.4	Brukningssavgift Alternativ 2 – snabb återställning	13
2.2	Anläggningsavgift	14
2.2.1	Förutsättningar	14
2.2.2	Osäkerheter	14
2.2.3	Nettokostnadsbild	15
2.2.4	Behov av taxeintäkt	15
3	Kommunbidrag	16
3.1	Nedlagda deponier	16
3.1.1	Kostnadsbild och behov av kommunbidrag	16
3.2	Dagvatten utöver VA-huvudmannaskap	16
3.2.1	Kostnadsbild och behov av kommunbidrag	16
3.3	Skyfall	17
3.3.1	Kostnadsbild och behov av kommunbidrag	17
3.4	Västsvenska Paketet	18
3.4.1	Kostnadsbild och behov av kommunbidrag	18

1 Förutsättningar för taxefinansiering av avfallsverksamheten

1.1 Förutsättningar

Avfallsverksamheten hade vid utgången av 2023 en fordran på abonnenterna på nära 20 miljoner kronor. Enligt en preliminär prognos efter uppstarten av förpackningsinsamlingen från nyår så avviker 2024 års utfall kraftigt från budgeten. Många av de risker för högre kostnader som lyftes i samband med nämndens beslut om förslag till avfallstaxa för 2024 faller ut i full utsträckning.

Det är avfallsverksamhetens nya ansvar att samla in förpackningsavfall från 2024 som ger dessa effekter. Budgeten och underlaget för taxebeslut för 2024 bedömdes under 2023 som mycket osäkra då omfattningen på insamlingsuppdraget inte varit känd fullt ut i förväg. Marsprognosen för 2024 visar nu på mycket högre kostnader för förpackningsinsamlingen. Det är framför allt bedömningen av antalet tömningar av behållare på återvinningsstationer som underskattats. Förutsättningarna inför 2025 avviker därför från tidigare bedömningar och är för närvarande mycket osäkra då rapporteringen och uppföljningen av det nya uppdraget precis påbörjats.

Förpackningsinsamlingen ska finansieras genom en ersättning från producenterna, men ersättningen täcker inte kostnaderna. Prognosen för intäkten baseras på schabloniserade bedömningar av antal hushåll med förpackningsinsamling Göteborg. Förvaltningen har hittat möjliga vägar att lösa insamlingen med den korta framförhållning som getts, men önskade samordningsvinster med insamlingen av kommunalt avfall dröjer några år.

Detta sammantaget ger att fordran på abonnenterna förväntas vara ca 80 miljoner kronor i slutet av 2024 mot budgeterade 50 miljoner kronor. Fordran bör återställas inom tre år.

Andra förutsättningar som påverkar finansieringsbehovet 2025 – 2027 är att:

- Verksamheten expanderar under hela perioden genom ansvar för förpackningsinsamling från 2024, med successivt införande av mer insamling för att möta ökade krav från 2027. Detta ersätts ekonomiskt till viss del av producenterna genom Naturvårdsverket. Tvåfacksinsamling med tre kärl införs vid småhusen under perioden 2025 – 2027.
- Obligatorisk matavfallssortering införs 2023 till 2027 och innebär ökade kostnader, för behållare, säckar och insamling. Obligatorisk matavfallssortering för de småhus som inte har det idag tillkommer i samband med den fastighetsnära förpackningsinsamlingen under perioden 2025 – 2027.
- Kostnader för hyra och bemanning av den nya kretsloppsparken i Högsbo tillkommer med ca 32 miljoner kronor årligen från andra halvan av 2027 (vilket innebär 16 mnkr för 2027).
- Övriga insamlings- och behandlingskostnader ökar utifrån inflations- och befolkningsprognoser.

- På längre sikt, från 2030, bedöms kostnaden för avfallsbehandling öka om Renova AB investerar i åtgärder för att minska fossila utsläpp på Sävenäs i form av ökad sortering och koldioxidinfångning.

Förvaltningen har tagit fram två olika alternativ för finansieringen för 2025. Ett alternativ med bibehållen ambitionsnivå och ett alternativ med vissa möjliga besparingsåtgärder. I prognoserna som ingick i underlaget för taxebeslut under hösten 2023 beräknades taxehöjningar kring 10 procent de närmaste åren. Den nivån räcker inte till för att både bibehålla dagens miljöambitioner, servicenivå och driva och utöka förpackningsinsamlingen med de kostnadsökningar som nu ses. Besparingsalternativet når, trots mycket lägre service för göteborgshushållen, inte ner till de kostnadsnivåer som presenterades i höstas. Förvaltningen har inte tagit fram något alternativ med högre ambitionsnivå då utbyggnad av förpackningsinsamlingen är en så pass stor utmaning att ytterligare större förändringar bör undvikas under perioden och det skulle kräva ytterligare finansiering av en i dagsläget underfinansierad verksamhet.

1.2 Osäkerheter

Underlaget för att kunna bedöma kostnaderna och intäkterna för förpackningsinsamlingen förbättras löpande, men mycket stora osäkerheter kvarstår och alla nya underlag visar på mycket större behov av taxefinansiering än förväntat. När kostnadsbilden för 2024, som utgör underlag för 2025 avseende skötsel och tömning av återvinningsstationer och insamling från flerbostadshus, klarnar under året kvarstår osäkerheter för tilldelningar och upphandlingar av fastighetsnära insamling av förpackningar för perioden 2026 och framåt. Insamlingen av förpackningar från insamlingsområde nordost är upphandlat med start under 2025 och priserna är där kända, men volymerna okända, för insamlingen i områdena Hisingen, centrum och sydvästra Göteborg som startar 2026 – 2027 saknas ännu underlag både för omfattning och kostnader.

Den generellt höga osäkerhetsnivån för kostnadsutvecklingen med inflation, räntor och svängningar på energimarknaden påverkar avfallsverksamheten, till exempel insamlingens drivmedelskostnader, kostnader för kärl och påsar samt ersättning för sålt material.

1.3 Alternativ 1 - förvaltningens förordade

Alternativ ett är det som förordas av förvaltningen med taxehöjningar på 11 – 15 procent under 2025 och 2026 och 9 – 13 procent 2027.

Alternativ ett innebär att intäktsnivån under 2025 anpassas till de kostnader som tillkommit under 2024 för förpackningsinsamling. Under 2026 och 2027 innebär ytterligare höjningar att den fordran på abonnenterna som uppstår under 2024 kommer att kunna återställas. Detta samtidigt som ambitionerna för service och miljöhänsyn hålls i nivå med tidigare år.

Ambitionsnivån innefattar till exempel fossilfri insamling av restavfall och matavfall, att servicenivån avseende hämtning ligger kvar på dagens nivå, bibehållna öppettider vid återvinningscentralerna, rådgivning till fastighetsägare, kvalitetskrav på utförarna avseende hämtningsdagar och åtgärder vid avvikelser, fortsatta arbetsmiljöåtgärder avseende insamlingsställen, sortering och val av

behandlingsmetoder utifrån en avvägning mellan miljökrav och ekonomi samt därutöver viss framåtsyftande utveckling.

Förvaltningen prioriterar i detta alternativ att bibehålla ambitionsnivån, att omhänderta de nya krav som ställs avseende förpackningar och matavfall och att öka servicenivån genom den nya kretsloppsparken.

Alternativ ett innebär att den fordran på abonnenterna som uppstod 2023 och som förväntas öka kraftigt genom underfinansiering 2024 återställs till 2027 genom några år med kraftiga taxehöjningar som även finansierar utökningen av verksamheten. När verksamhetens omfattning stabiliseras från 2028 förväntas finansieringen kunna ske med låga taxjusteringar under några år.

1.3.1 Nettokostnadsbild

Mellan 2024 och 2025 bedöms kostnaderna för avfallshantering öka med knappt sex procent, ca 47 miljoner kronor. Tillkommande kostnader 2025 avser mer transport och behandling av matavfall när obligatorisk sortering börjat införas och behandlingsanläggningen förbättras, samt fler påsar och behållare för matavfall, sammanlagt cirka sju miljoner kronor. Införande av fastighetsnära förpackningsinsamling vid småhusen i insamlingsområde nordost bedöms öka kostnaderna med ca 12 miljoner kronor. Övriga kostnadsökningar på cirka fyra procent kan hänföras till att Göteborg växer i kombination med prisökningar i normal utsträckning.

Intäkten som utgörs av ersättning för förpackningsinsamling bedöms öka från 2024 års bedömda 110 miljoner kronor till 120 miljoner kronor, då ersättningen huvudsakligen baseras på antal hushåll som har sortering och på vikten på utsorterat material och båda dessa bedöms öka. Som nämns ovan är antal hushåll en osäker siffra som för närvarande baseras på osäkra schablonberäkningar, men datainsamlingen förbättras löpande.

För 2027 och sedan även 2028 tillkommer ökade hyres- och driftkostnader för den nya större kretsloppsparken i Högsbo som ska ersätta den överbelastade återvinningscentralen, för vilken rivningskostnader uppstår. Kretsloppsparken planeras i större utsträckning än dagens återvinningscentral att bemannas av egen personal vilket innebär att personalkostnaden ökar och entreprenadkostnaderna minskar, eftersom anläggningen är större och erbjuder högre service krävs något högre bemanning. Totalt bedöms årliga kostnader för kretsloppsparken vara cirka 32 miljoner kronor högre än för dagens återvinningscentral, men första året endast med delårseffekt.

1.3.2 Behov av taxeintäkt

Under 2025 föreslås att taxenivån anpassas till de nya högre kostnaderna för förpackningsinsamling som i huvudsak uppkommer redan under 2024 och då nästan når full kostnadstäckning under 2025. Med fortsatta höjningar under 2026 och 2027 kan full kostnadstäckning uppnås och den fordran på abonnenterna som förväntas uppstå under 2024 kan återställas.

1.3.3 Resultaträkning

En förenklad resultaträkning med alternativ ett visas nedan:

	Preliminär prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
miljoner kronor				
Taxeintäktsförändring	10 %	13 ±2 %	13 ±2 %	11 ±2 %
Totala intäkter	756	864	980	1 138
varav taxeintäkter	641	724	818	908
Totala kostnader	-817	-864	-939	-1 098
varav huvudverksamhet	-686	-727	-786	-919
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-61	1	41	41
Skuld/fordran mot abonnent	-81	-80	-39	1

Beloppen avseende intäkter och kostnader i tabellen ovan är beräknade med en taxehöjning mitt i de presenterade intervallen.

1.4 Alternativ 2 - återhållsamt

Förvaltningen har tagit fram detta alternativ som innehåller lägre kostnader för 2025 än förvaltningens förordade. Det är endast mindre delar av avfallsverksamheten som kan förändras på kort sikt på ett sätt som ger effekt på kostnaderna. Avfallet som uppstår i Göteborg måste hanteras och stora delar av avfallshanteringen görs i avtal som löper över långa perioder.

Förvaltningen har identifierat några möjligheter att hålla nere kostnaderna för 2025 med sammanlagt 16,5 miljoner kronor jämfört med alternativ ett. Nedan beskrivs de identifierade möjligheterna och deras bedömda effekter jämfört med alternativ ett:

- Stänga återvinningscentraler. Genom att hålla återvinningscentralerna stängda två vardagar varje vecka, kan omfattningen av den drift som tilldelas Renova AB minskas. Detta bedöms inte ge någon påverkan på avfallsmängderna, men minskar servicen genom lägre tillgång till grovavfallsservice. Jämfört med alternativ ett bedömer förvaltningen att kostnaden för driftavtalen 2025 skulle kunna bli 1,5 miljoner kronor lägre.
- Minska informationsinsatser. Under 2025 införs tvåfacksinsamling vid småhusen i insamlingsområde nordost, vilket kräver informationsinsatser för att fungera väl. Genom att hålla nere övrig information om sortering av matavfall och farligt avfall, stöd till flerbostadshusförvaltare med mera, bedöms kostnaderna kunna minskas med 2 miljoner kronor jämfört med alternativ ett, men åtgärden kan resultera i fler frågor till kundservice och minska kundnöjdheten.
- Avveckla återvinningsstationer. Göteborg har idag över 300 återvinningsstationer och när fastighetsnära insamling byggts ut bedöms behovet av dessa minska. Genom att avveckla 20 återvinningsstationer i för tid minskar kostnader för städning och tömning. Avvecklingen kommer då att ske innan fastighetsnära insamling är utbyggt, men tätheten kommer fortfarande att vara i minst samma nivå som många andra kommuner i Sverige. Risken är att hushållen slutar att sortera, eller blir mindre nöjda och att det nya fastighetsnära systemet därför inte används fullt ut när det sedan kommer på plats. Om avvecklingen ska göras på ett genomtänkt sätt konkurrerar åtgärden om personalresurser som behövs för drift och utbyggnad av systemet för förpackningsinsamling, samtidigt behöver

takten forceras för att ge ekonomisk effekt under 2025. Efter att rivningskostnader för stationerna har räknats av bedöms nettokostnadsminskningen för 2025 kunna uppgå till cirka tre miljoner kronor.

- Minska tömningsfrekvensen för matavfall vid småhus. Nästan samtliga Sveriges kommuner erbjuder hämtning av matavfall varannan vecka vid småhus. Genom att minska antalet tömningar av matavfallskärl hos småhusen i Göteborg från 2025 skulle insamlingskostnaderna kunna minska med omkring tio miljoner kronor. Detta under förutsättning att avtalad insamling kan omförhandlas och att kostnaderna för direkttilldelad insamling sjunker. Tidigare bedömning om en besparingspotential på 20 miljoner kronor förutsatte längre framförhållning för att avveckla tidigare avtalade insamlingsresurser.

Samtliga förslag skulle påverka måluppfyllnaden negativt i någon utsträckning jämfört med det förordade alternativet. De påverkar kundnöjdhet och miljöeffekter, men inom vad förvaltningen bedömer är hanterbara nivåer som kan återställas på längre sikt.

Kostnadseffekterna är svårbedömda. I direkttilldelade avtal är det inte garanterat att Renova AB kan minska sina kostnader så snabbt som krävs för att ge effekt. Kvarstående kostnader för till exempel fordon eller personal som inte nyttjas kommer då att belasta förvaltningen eftersom ersättningen baseras på Renovas självkostnader. Inom upphandlade avtal finns endast utrymme för mindre förändringar, större förändringar kan kräva omförhandling.

1.4.1 Nettokostnadsbild

Samtliga kostnadsökningar som beskrivs i alternativ ett återfinns även i alternativ två, men motverkas av att de identifierade möjligheterna till återhållsamhet nyttjas. Nettokostnaden för alternativ två bedöms bli 16,5 miljoner kronor lägre under 2025 än för alternativ ett ovan.

1.4.2 Behov av taxeintäkt

Även för det återhållsamma alternativet föreslår förvaltningen att taxenivån under 2025 anpassas till de nya högre kostnaderna för förpackningsinsamling som i huvudsak uppkommer redan under 2024. Med fortsatta höjningar under 2026 och 2027 kan den fordran på abonnenterna som förväntas uppstå under 2024 återställas. De lägre kostnaderna i det återhållsamma alternativet innebär att full kostnadstäckning kan uppnås med lägre höjning 2025 än i alternativ ett.

1.4.3 Resultaträkning

En förenklad resultaträkning enligt alternativ två visas nedan:

	Preliminär prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
miljoner kronor				
Taxeintäktsförändring	10 %	12 ±2 %	14 ±2 %	10 ±2 %
Totala intäkter	756	858	980	1 130
varav taxeintäkter	641	717	818	900
Totala kostnader	-817	-847	-939	-1 098
varav huvudverksamhet	-686	-712	-786	-919
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-61	11	41	32
Skuld/fordran mot abonnent	-81	-70	-29	3

Beloppen avseende intäkter och kostnader i tabellen ovan är beräknade med en taxehöjning mitt i de presenterade intervallen.

2 Förutsättningar för taxefinansiering av VA-verksamheten

2.1 Brukningsavgift

2.1.1 Förutsättningar

VA-verksamhetens taxeintäkter räckte inte till att täcka kostnaderna för räkenskapsåret 2023. Underuttaget var 49,5 mnkr och därmed uppgår fordran på abonnenterna 51,6 mnkr vid ingången av 2024. Denna fordran ska enligt lagen återställas inom 3 år genom överuttag av taxeintäkter de närmaste åren. Då den budgeterade kostnadsbilden för 2024 förväntas ge ett underuttag på 22,4 mnkr så ökar fordran ytterligare till cirka 74 mnkr. Detta medför att taxan för 2025 måste öka mer än kostnaderna för att återigen nollställa fordran på abonnenterna. Ökningen för att återställa fordran uppgår till 13,7 procent för att komma i balans med fordran på abonnenterna.

Eftersom fordran på abonnenterna uppstod 2023 och ska återställas inom tre år medför det en taxeförändring som återställer fordran senast 2026. Ett succesivt återställande av fordran innebär att taxejusteringen sker stegvis under perioden 2025 till 2027.

De utmaningar som VA-verksamheten har under den kommande perioden är framför allt kopplat till investeringsarbete främst inom vattenverken och ledningsnätet. Investeringsarbetets innehåll är i sin tur påverkat av till exempel höga mål på hållbarhet och digitalisering. Kostnaderna som uppstår av investeringsverksamheten visar sig främst genom kapitaltjänstkostnader (avskrivningar och ränta) men också genom bemanning och stödjande funktioner.

Olika alternativ

Förvaltningen har tagit fram två olika alternativ för finansieringen för 2025. Ett alternativ med där taxeökningen sker succesivt och ett alternativ som återställer fordran på abonnenterna redan 2025. I prognoserna som ingick i underlaget för taxebeslut under hösten 2023 beräknades taxehöjningar kring 10 procent de närmaste åren. Den nivån räcker fortfarande till för att på sikt kunna hantera dagens miljöambitioner och hantera investeringskostnaderna som kommer att belasta verksamheten de kommande åren.

Olika investeringsalternativ

Förvaltningen har dessutom tagit fram en 10 årig investeringsnominering som nämnden har att besluta om i april. Denna investeringsnominering innehåller två olika alternativ, ett Proaktivt och ett Restriktivt förslag. Den ekonomiska effekten för dessa förslag varierar inte så mycket under de första åren men desto mer under planperiodens senare del. Ökningen för perioden 2025–2027 beräknas kostnaden för avskrivningar och räntor endast öka med ett par miljoner mer för det Proaktiva förslaget jämfört med det Restriktiva och över 100 mnkr mer i kostnader för det proaktiva förslaget vid tioårsperiodens slut 2034.

Då ökningarna av kostnadsbilden för perioden 2025 till 2027 inte skiljer så mycket mellan det två olika investeringsförslagen så har beräkningarna bara beskrivit det Proaktiva investeringsförslaget.

Kostnadsökningarna för VA-verksamheten förväntas öka mer än vad de normalt gör utifrån allmänna prisökningar. En orsak är de volymökningar som behövs för att klara av de ökande investeringarna som VA-verksamheten står inför. Detta medför ökande kostnader för avskrivningar och ränta till 2025 med ungefär 45 mnkr mest beroende på ökande lån och högre räntenivåer. Förvaltningens arbete med att förbättra förmågan att genomföra investeringar medför att kostnaderna för personalen kommer att öka något. Dessutom förväntas kostnaderna för entreprenader och transporter förväntas öka lite mer än normalt till 2025.

Göteborgarnas förbrukning av dricksvatten har fortsatt att minska något men då invånarantalet har ökat något är taxeförslaget baserat på en oförändrad förbrukning av dricksvatten under planperioden.

2.1.2 Osäkerheter

Kostnadsutvecklingen avseende ökande räntor och energipriser förväntas vara stabilare framöver och ej som tidigare år påverkas av hög och osäker inflation. Detta ger en stabilare bedömning av kostnaderna i stort. De kostnader som beräknas öka är mer en effekt av förvaltningens ökande investeringsarbete som medför ökande kostnader av avskrivningar och räntor. Förväntningarna på investeringstakten är hög i förvaltningen och genomförandegraden av investeringsprojekten och beräknas vara hög. Det som tidigare varit osäkerheter såsom inflationstakt, ränteutveckling och vilken genomförandegrad som förvaltningen uppnått syns inte vara så stora osäkerheter under de närmsta åren vilket medför att VA-verksamhetens nettokostnader blir mindre osäkra.

Varor och tjänster

Kostnaderna för elpriser och kemikalier beräknas vara stabilare under den närmaste perioden. Det totala kostnadsunderlaget beräknas ändå öka mer än inflationen under perioden. Det är till exempel satsningar på miljövänliga fordon och utökad digitalisering inom verksamheten. En osäkerhet som finns med i bedömningarna av varor och tjänster är i vilket takt som dessa satsningar kan genomföras.

Personal

Personalkostnaderna förväntas öka något och mest osäker är kostnaderna för pensioner som kan variera mycket vilket är svårt att beräkna.

Räntor

Då investeringstakten ökar och finansieringen sker genom upplåning så ökar känsligheten för hur räntan utvecklas.

Investeringstakten

Genomförandet av investeringsprojekt påverkar både kostnaderna för drift och kostnader som uppstår när investeringarna tas i drift. Genomförandetakten inom förvaltningen ligger i dagsläget på en hög nivå. Taxeberäkningarna är baserade på ett proaktivt investeringsalternativ med en hög investeringstakt. Försenas investeringarna kommer kostnadsbehovet skjutas framåt i tiden.

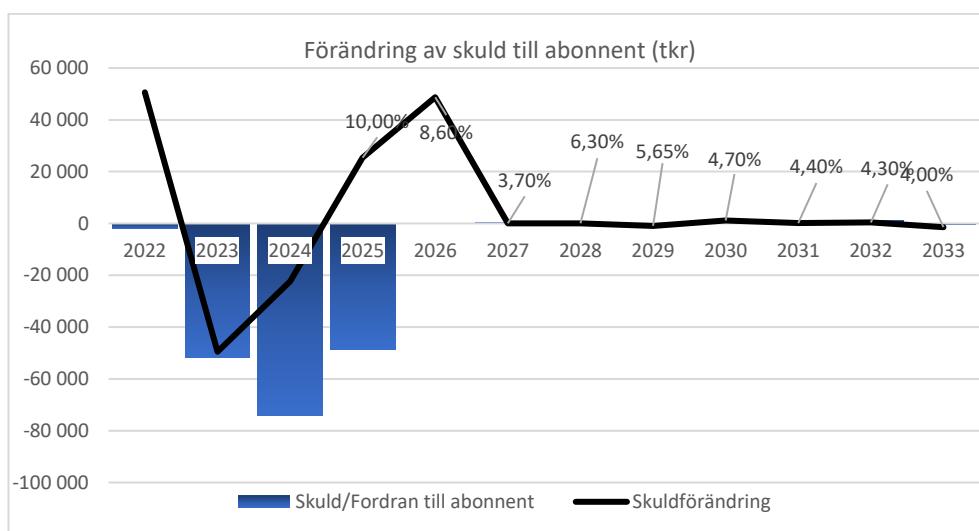
2.1.3 Brukningsavgift Alternativ 1 - förvaltningens förordade

Alternativ ett är det som förordas av förvaltningen med taxehöjningar på 10 – 12 procent under 2025 och 8–10 procent 2026 och 3–5 procent 2027.

Alternativ ett innebär att intäktsnivån under 2025 succesivt anpassas till de kostnader som tillkommit under 2024 utan att återställa hela fordran på abonnenterna. Under 2026 medför ökningen av taxan att fordran på abonnent återställs så att 2027 bara justeras för att täcka de kostnader som beräknas belasta verksamheten för räkenskapsåret.

Alternativ ett är också baserat på den kostnadsnivå som det proaktiva förslaget till investeringsnomineringen som nämnden har att besluta om.

Diagrammet nedan visar hur alternativet med en jämn taxehöjning kommer att påverka intäkterna.

Alternativ ett innebär att den fordran på abonnenterna som uppstod 2023 och som förväntas öka kraftigt genom underfinansiering 2024 återställs till 2026 genom några år med taxehöjningar som även finansierar kostnadsutvecklingen i verksamheten.

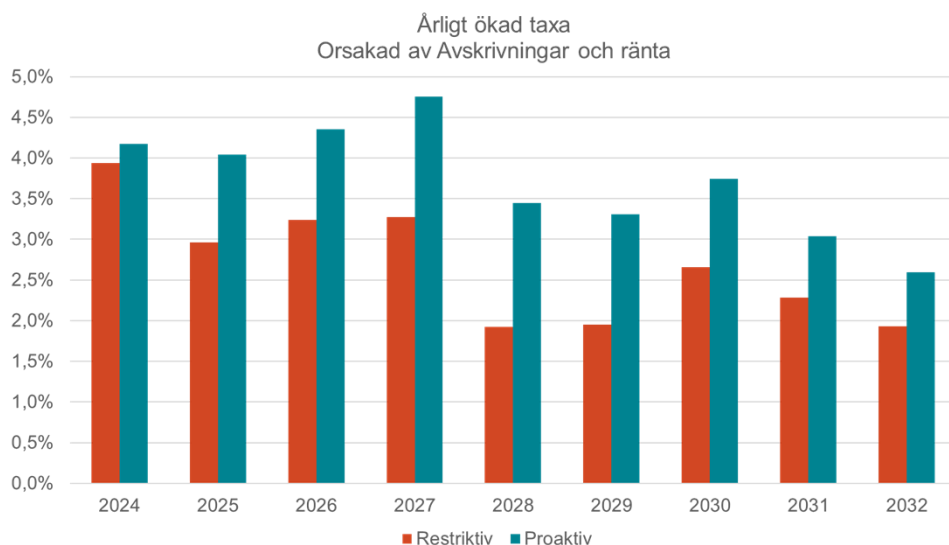
2.1.3.1 Nettokostnadsbild brukningsavgift, alternativ 1

Mellan år 2024 och 2025 bedöms kostnaderna för VA-verksamheten öka med drygt sex procent, ca 90 miljoner kronor. Kostnadsökningen beror till stor del på ökande investeringskostnader såsom avskrivningar som ökar med cirka 15 mnkr och räntekostnader med cirka 36 mnkr. Även kostnader för transportfordon förväntas öka med 6 mnkr som beror på att fordonen elektrifieras och köp av tjänster som beror på digitaliseringsarbete och nya IT-system totalt cirka 14 mnkr. Övriga ökningar beror på pris och löneuppräkningskostnader mellan åren.

För åren 2026 och 2027 är det fortsatt kostnadsökningar som beror på investeringsverksamheten. Därutöver är det vanliga pris och löneuppräkningskostnader som utgör ökningen mellan åren.

Nedanstående tabell visar vilken årlig justering av VA-taxan som måste göras för

att täcka de ökande kostnaderna som investeringsplanerna medför. Fördröjningen av kostnaderna medför ett ökande taxebehov under många år efter investeringen genomförts.

2.1.3.2 Behov av taxeintäkt, brukningsavgift alternativ 1

Under 2025 föreslås att taxenivån sätts så att ett överuttag görs och det positiva resultatet medför att en del av fordran på abonnenterna återställs. På samma sätt föreslås taxeökningen 2026 sättas något högre än kostnaderna för året. Detta för att återställa fordran helt inom det tre åren som lagtexten förevisar. För 2027 kan sedan taxan sättas så att den matcher den kostnadsökning som genereras under året och full kostnadstäckning kan uppnås.

Alternativa taxeökningar	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Alternativ 1 Jämn taxekurva	10 %	9 %	4 %
Alternativ 2 Snabb återställning	14 %	2 %	7 %

2.1.3.3 Resultaträkning, alternativ 1

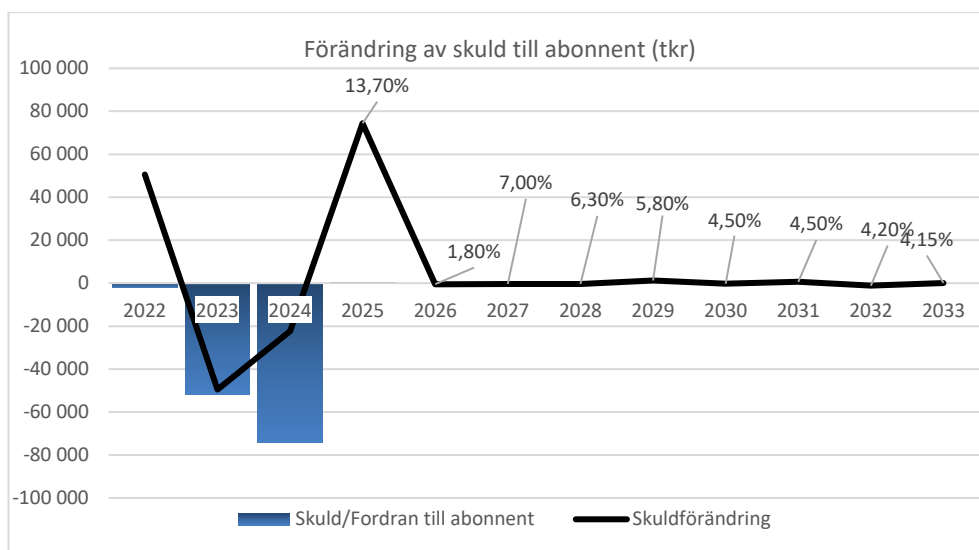
	Prognos	Plan	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2026	2027
Taxeintäktsförändring	13%	10-12%	8-10%	3-5%
Totala intäkter	1 439	1 577	1 707	1 768
varav taxeintäkter	1 340	1 473	1 600	1 658
Totala kostnader	-1 462	-1 552	-1 658	-1 768
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-23	25	49	0
Skuld/fordran mot abonnent	-74	-49	0	0

2.1.4 Brukningsavgift Alternativ 2 – snabb återställning

Alternativ två är ett alternativ som höjer taxan snabbt för att återställa den fordran som nämnden har på abonnenterna redan 2025. Detta medför taxehöjningar på 12–14 procent under 2025 och 2–4 procent 2026 och 6–8 procent 2027.

Alternativ två innebär att intäktsnivån under 2025 snabbt anpassas till de kostnader som tillkommit under 2024 och återställer hela fordran på abonnenterna. Under 2026 och 2027 kommer taxan bara justeras för att täcka de kostnader som beräknas belasta verksamheten för räkenskapsåren. Alternativ två är också baserat på den kostnadsnivå som det proaktiva förslaget till investeringsnomineringen som nämnden har att besluta om.

Diagrammet nedan visar hur alternativet med en snabb taxehöjning kommer att påverka intäkterna.

Alternativ två innebär att den fordran på abonnenterna som uppstod 2023 och som förväntas öka kraftigt genom underfinansiering 2024 återställs under 2025 genom en kraftigare taxehöjning som både återställer underuttaget och tar höjd för kostnadsutvecklingen i verksamheten.

2.1.4.1 Nettokostnadsbild brukningsavgift, alternativ 2

Nettokostnadsbild för alternativ 2 är densamma som för alternativ 1, se avsnitt 2.1.3.1.

2.1.4.2 Behov av taxeintäkt, brukningsavgift alternativ 2

Under 2025 föreslås att taxenivån sätts så att ett överuttag görs och det positiva resultatet medför att hela fordran på abonnenterna återställs. För 2026 och 2027 kan sedan taxan sättas så att den matcher den kostnadsökning som genereras under året och full kostnadstäckning kan uppnås.

Alternativa taxeökningar	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Alternativ 1 Jämn taxekurva	10 %	9 %	4 %
Alternativ 2 Snabb återställning	14 %	2 %	7 %

2.1.4.3 Resultaträkning, alternativ 2

	Prognos	Plan	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2026	2027
Taxeintäktsförändring	13 %	12-14 %	2-4 %	6-8%
Totala intäkter	1 439	1 626	1 658	1 768
varav taxeintäkter	1 340	1 522	1 550	1 658
Totala kostnader	-1 462	-1 552	-1 658	-1 768
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-23	74	0	0
Skuld/fordran mot abonnent	-74	0	0	0

2.2 Anläggningsavgift

2.2.1 Förutsättningar

Anläggningsavgifterna beräknas för att täcka en del av investeringsutgifterna för VA-utbyggnad som sker i staden. Dessa investeringar finns redovisade i Investeringsnomineringar 2025 från nämnden.

De investeringsprojekt som påverkar anläggningsavgifterna är när Kretslopp och vatten bygger nytt ledningsnät för att ansluta nya kunder, detta utgör 15 - 20 procent av förvaltningens totala investeringsvolym. Denna VA-utbyggnad genomförs i tre olika typer av projekt:

- Exploateringsinvesteringar - nya detaljplaner som initieras och genomförs samordnat av staden.
- VA-upprustning - ledningsnät till områden med befintlig bebyggelse för att ersätta enskilda VA-anläggningar, initieras och genomförs av Kretslopp och vatten.
- Förtätningar - servisledning till nya avstyckningar, initieras av fastighetsägaren och genomförs av Kretslopp och vatten.

En del av dessa investeringskostnader finansieras med anläggningsavgifter, som betalas av de fastigheter som får en ny anslutning till allmänt ledningsnät.

Enligt ett beslut i kommunfullmäktige 2018 ska inriktningen för anläggningsavgifterna vara att uppnå 70 procent täckning av investeringskostnaderna under 2021. Uppdraget förklarades fullgjort enligt beslut i fullmäktige i juni 2022. I och med bokslut för 2023 kan man konstatera att kostnadstäckningen nu återigen sjunker under 70 procent, även beräknat som rullande treårsmedelvärde. Förvaltningen föreslår en taxeutveckling som i jämn takt återställer nivån för kostnadstäckning, men ett alternativt scenario presenteras också som illustrerar konsekvensen av att parera årliga kostnadsvariationer och eftersträva 70 procent kostnadstäckning redan från 2025.

2.2.2 Osäkerheter

Den främsta osäkerheten är genomförandetakten för de typer av investeringar som genererar kostnader och intäkter för anläggningsavgifterna.

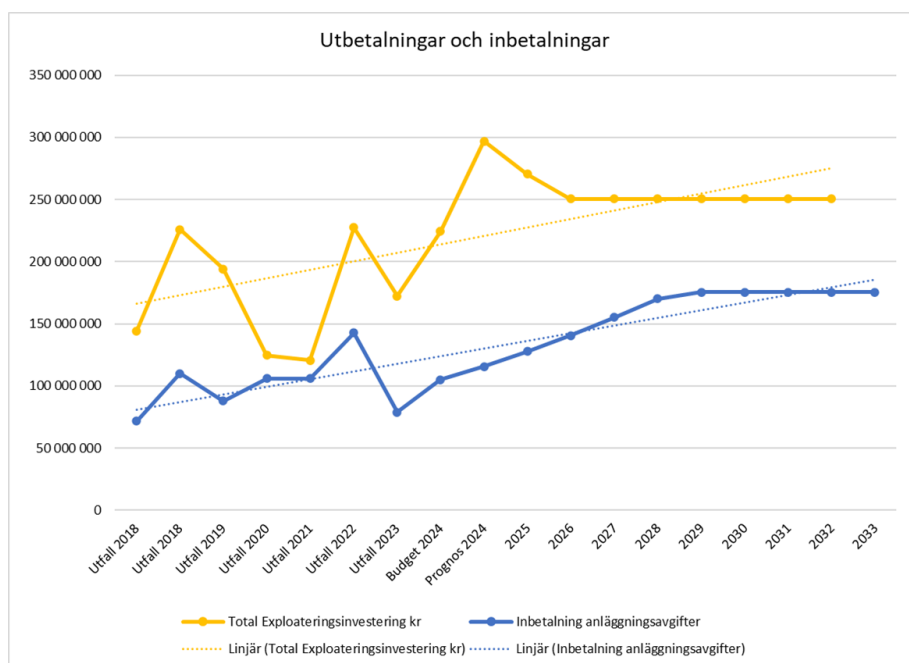
2.2.3 Nettokostnadsbild

Kostnader för VA-verksamheten kopplat till fortsatt utbyggnad av nya VA-ledningsnät, som till exempel exploateringsinvesteringar, bedöms öka under 2025 i enlighet med redovisningen i ärendet Investeringsnomineringar 2025.

2.2.4 Behov av taxeintäkt

Det inriktningsbeslut som Kommunfullmäktige beslutade om 2018 där målet var att uppnå 70 procents täckningsgrad för anläggningsavgifterna enskilda år har uppnåtts och uppdraget är avrapporterat. Ingen ny inriktning finns beslutad och huvudalternativet för förvaltningen är att utforma avgiftsnivåerna så att uppnådd kostnadstäckning bibehålls.

De ökningar av anläggningsavgifter som har gjorts de senaste åren, tillsammans med att exploateringsprojekt inte har genomförts i den takt som var planerat, innebär att intäkter från anläggningsavgifter nu ligger på en högre nivå, men utfallet 2023 innebär en mycket låg kostnadstäckning.

Inbetalning av anläggningsavgifter var 2023 ca 78 mnkr, dessa periodiseras dock på samma sätt som investeringsutgifterna över 80 år, och därmed blev den bokförda intäkten 15 mnkr.

För att upprätthålla en genomsnittlig kostnadstäckning på 70 procent föreslås en taxebana på 10 procent under 2025 - 2027 och de närmaste åren därefter mellan 0 och 10 procent, baserat på nu känd investeringsplanering. Ett alternativt scenario är att välja en taxebana som leder mot 70 procents kostnadstäckning direkt 2025, det skulle dock kräva höjning på ca 50 procent 2025 och 30 procent 2026.

	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Taxeintäkter	16	18	19	21
Anläggningsavgift				

3 Kommunbidrag

3.1 Nedlagda deponier

3.1.1 Kostnadsbild och behov av kommunbidrag

Kretslopp och vatten har enligt reglementet ansvar för miljöskyddsåtgärder vid nedlagda deponier på kommunal mark. För vissa deponier ansvarar skattekollektivet, enligt Miljöbalken, därför finansierar skattebidrag åtgärder på dessa deponier med en miljon kronor per år. Bidraget möjliggör kontroll och normal skötsel av skattekollektivets nedlagda deponier.

Planerad åtgärd (mnkr)	2025	2026	2027
Provtagning och normal skötsel	1	1	1

3.2 Dagvatten utöver VA-huvudmannaskap

3.2.1 Kostnadsbild och behov av kommunbidrag

Enligt Kretslopp och vattennämndens reglemente som beslutades av Kommunstyrelsen i mars 2017 ska nämnden samordna och driva dagvattenfrågan i både nya och befintliga områden. Nämnden ska också stödja andra nämnder i deras uppdrag och i samverkan med övriga verksamhetsutövare ansvara för att staden genomför nödvändiga åtgärder för att få en hållbar dagvattenhantering. Uppdraget kräver skattefinansiering då det faller utanför vad VA-huvudmannen, enligt gällande lagstiftning, har möjlighet att finansiera med stöd av VA-taxan.

För att genomföra nödvändiga insatser inom ramen för samordnings- och genomförandeuppdraget för dagvatten bedöms ett fortsatt behov av driftsmedel motsvarande 2 miljoner kr för 2025 och samma belopp följande år.

Planerad åtgärd (mnkr)	2025	2026	2027
Samordna och utveckla samverkan kring dagvattenfrågor i staden genom förvaltningsöverskridande samverkansgrupp med underliggande arbetsgrupper.	0,5	0,5	0,5
Utveckla arbetssätt för att säkra en hållbar dagvattenhantering i staden och för att följa ramdirektivet för vatten, åtgärdsplan god vattenstatus och nå gällande miljökvalitetsnormer.	0,6	0,6	0,6
Prioriterade utredningar inom dagvatten för stadens räkning.	0,5	0,5	0,5
Uppdatera och förtydliga nödvändiga dokument och bilagor inom ramen för dagvattenöverenskommelsen, alternativt kommande anvisning.	0,2	0,2	0,2
Stötta övriga förvaltningar i uppföljning och drift av dagvattenanläggningar	0,2	0,2	0,2
Totalt	2	2	2

3.3 Skyfall

3.3.1 Kostnadsbild och behov av kommunbidrag

Enligt Kretslopp och vattennämndens reglemente som beslutades av Kommunstyrelsen i mars 2017 ska nämnden samordna och driva skyfallsfrågan i både nya och befintliga områden. Nämnden ska också stödja andra nämnder i deras uppdrag och i samverkan med övriga verksamhetsutövare ansvara för att staden genomför nödvändiga åtgärder för att få en hållbar skyfallshantering. Uppdraget kräver skattefinansiering då det faller utanför vad VA-huvudmannen, enligt gällande lagstiftning, har möjlighet att finansiera med stöd av VA-taxan.

För att genomföra nödvändiga insatser inom ramen för samordnings- och genomförandeuppdraget för skyfall bedöms ett fortsatt behov av driftsmedel motsvarande 11 mnkr för 2025. Inom ramen för dessa medel kommer Kretslopp och vatten även delta i stadens arbete med högvattenskydd.

Behov av finansiering för kapitaltjänstkostnader för färdigställda skyfallsanläggningar framgår i tabellen. Kretslopp och vatten bedömer att de ökade driftkostnader som uppstår 2025 - 2027 på grund av genomförande av skyfallsanläggningar ryms inom de belopp som anges nedan. I takt med att fler skyfallsanläggningar byggs kommer behovet av kommunbidrag för att täcka drift- och kapitaltjänstkostnader successivt att öka.

Planerad åtgärd (mnkr)	2025	2026	2027
Samordna och utveckla samverkan kring skyfallsfrågor i staden genom förvaltningsövergripande samverkansgrupp. Bland annat samverkan med program högvattenskydd.	1,0	1,0	1,0
Fortsatt arbete med insatser kopplat till klimatanpassningsplanen	1,0	1,0	1,0
Genomför utredningar, åtgärdsplanera och förprojektera prioriterade skyfallsanläggningar inför genomförande	2,0	3,0	3,0
Utveckla arbetssätt för genomförande, förvaltning och drift av skyfallsanläggningar	1,0	1,0	1,0
Tillsammans med berörda förvaltningar uppdatera processer, rutiner och styrande dokument	0,5	0,5	0,5
Skapa riskmedvetenhet och stärka kompetensen i staden kring skyfall, bland annat genom riktade utbildnings- och kommunikationsinsatser, workshops och framtagande av stöddokument	1,0	1,0	1,0
Utreda löpande frågor och genomföra utredningar kopplat till framtida identifierade kunskapsbehov	2,0	2,0	2,0
Säkerställa att det skapas förutsättningar för god skyfallshantering i den fysiska planeringen bland annat genom medverkan i projektgrupper för detaljplaner.	0,5	0,5	0,5
Kapitaltjänstkostnader för skyfallsanläggningar	2,0	3,0	4,0
Totalt	11,0	13,0	14,0

3.4 Västsvenska Paketet

3.4.1 Kostnadsbild och behov av kommunbidrag

Kretslopp och vatten har i uppdrag att bevaka så att den tekniska funktionen bibehålles i VA-anläggningen under och efter genomförande av Västsvenska paketet (VP). Kretslopp och vatten har också i uppdrag att bevaka så att insamling av hushållsavfall fungerar ändamålsenligt. Det arbete som kretslopp och vatten utför i samband med VP är en förutsättning för VP-projektens genomförande.

VA-kollektivet bär kostnader för alla åtgärder som syftar till kapacitetsökning och nyanläggning på VA-området i samband med VP-projekten. Kostnader som inte är direkt projektbundna till VP men som behövs för dess genomförande och inte är påkallade av VA-kollektivet enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, är dock inte att anses som nödvändiga kostnader för att ordna och driva VA-anläggningen. Dessa kostnader måste därför enligt lag särredovisas och det krävs i aktuellt fall finansiering via skattemedel. Exempel på sådana arbetsuppgifter tillika kostnader som uppstår är exempelvis framtagande av arkivunderlag, framtagande av kontrollprogram för befintliga ledningar, remissgranskning och samordning.

Även för 2024 bedömer Kretslopp och vatten behovet av skattemedel till 2,0 mnkr. Den långsiktiga bedömningen baserat på dagens förutsättningar är att skattemedel bör ges för finansiering med samma nivå till och med år 2028.

Planerad åtgärd (mnkr)	2025	2026	2027
Totalt	2,0	2,0	2,0